

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)

на тему: **«Підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства
(на прикладі ПрАТ «Чорноморський паливний термінал»)»**

Виконавець:

студент факультету ФЕУП

Войтовицька Ліна Едуардівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Янковий Олександр Григорович _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1. Поняття та сутність конкурентоспроможності продукції підприємства	5
1.2. Конкурентна перевага і конкурентоспроможність	11
1.3. Огляд існуючих методів оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства	16
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПРАТ «ЧОРНОМОРСЬКИЙ ПАЛИВНИЙ ТЕРМІНАЛ».....	26
2.1. Коротка характеристика підприємства	26
2.2. Аналіз динаміки важливих господарських показників	30
2.3. Характеристика показників конкурентоспроможності продукції ПРАТ «Чорноморський паливний термінал»	36
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПРАТ «ЧОРНОМОРСЬКИЙ ПАЛИВНИЙ ТЕРМІНАЛ»	43
3.1. Оцінка конкурентоспроможності на підприємстві	43
3.2. Аналіз та резерви підвищення конкурентоспроможності продукції на ПРАТ «Чорноморський паливний термінал»	49
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
Д О Д А Т К И.....	70

ВСТУП

Актуальність теми: полягає в тому, що в сьогоденній економічній ситуації, після переходу до відкритої ринкової економіки відбувається боротьба за споживача як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку. На фоні цього, підприємства потребують у виробництві дійсно конкурентоспроможної продукції (послуги), аби бути затребуваними на ринку.

Мета дослідження: аналіз сучасного стану та перспектив формування конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки.

Метою роботи зумовлено виконання таких завдань:

- Визначити теоретико-методологічні аспекти дослідження конкурентоспроможності продукції на підприємстві;
- Дослідити основні показники конкурентоспроможності продукції на підприємстві;
- Охарактеризувати особливості продукції на підприємстві.
- Інформаційною базою є дані по конкурентоспроможності підприємства на ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» за 2017-2019 роки.

Завдання дослідження:

- описати основні методи щодо оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства;
- дослідити положення ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» та його місце на ринку;
- проаналізувати конкурентоспроможність продукції ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» та порівняти з конкурентами аналогічної галузі ;
- запропонувати шляхи щодо покращення конкурентоспроможності продукції;

- обґрунтувати можливості ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» підвищити конкурентоспроможність продукції та змогу підприємства до поліпшення конкурентоспроможності в цілому, що може надати більш стійке положення у конкурентному середовищі.

Об'єкт дослідження: теоретичні засади конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Чорноморський паливний термінал».

Предмет дослідження: конкурентоспроможність продукції як послуги ПрАТ «Чорноморський паливний термінал».

Методи дослідження: під час написання бакалаврської роботи було використано сукупність загальних та наукових методів. Для дослідження конкурентоспроможності продукції підприємства і шляхів підвищення було використано: методи економічного і статистичного аналізу, метод порівняння, за допомогою якого було порівняно продукцію ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» і його конкурентів, статистичний аналіз показників діяльності підприємства надав можливість проаналізувати тенденції розвитку підприємства за різними показниками, оцінити його рентабельність. Для отримання аналітичної інформації були використані дані статистичної звітності, внутрішньої, зокрема, бухгалтерської звітності підприємств.

Інформаційна база дослідження: містить роботи провідних зарубіжних та вітчизняних вчених, що присвячені питанням підвищення конкурентоспроможності продукції та підприємства взагалі.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 72 сторінки. Основний зміст викладено на 57 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 3 рисунки.

ВИСНОВКИ

Сучасне виробництво зумовлює об'єктивну необхідність постійного підвищення якості продукції.

Проаналізувавши основні показники діяльності та показники конкурентоспроможності продукції за 2017-2019 роки можна побачити позитивну тенденцію показників, тобто їх покращення. Показники прибутку та виручки за 2017-2019 роки підвищились майже у два рази, особливо за 2019 рік, показники рентабельності у 2019 порівняно з 2018 зросли на 379,8%, що показує позитивну ситуацію в економіці, але можна побачити, що за динамікою чотирьох років можна помітити коливання значень показників. Чистий прибуток на підприємстві за аналізом 2017-2019 років також значно покращився, у 2017 році чистий збиток складав 98649 т. грн, а у 2019 році – чистий прибуток склав – 351592 т. грн.

Після порівняння Чорноморського паливного терміналу з аналогічними підприємствами-конкурентами було досліджено рівень конкурентоспроможності продукції підприємстві. На основі аналізу за економічними параметрами було впроваджено шляхи підвищення конкурентоспроможності надання послуг на підприємстві.

За допомогою аналізу підприємства, виявлено сильні та слабкі сторони, його можливості та загрози. До сильних сторін відноситься: паромне сполучення, нове обладнання, перспективи територіального розширення, потенційно високий попит на використання послуг терміналу, значний потенціал підвищення іміджу, велика кількість висококваліфікованого персоналу, глибоководність причалу, збільшення міжнародних зв'язків через покращення потенціалу підприємства, збільшення вантажообігу за рахунок постійного удосконалення транспортної розв'язки. До слабких сторін: високий рівень конкуренції, наявність більшої можливості у «великих» конкурентів, розташування поряд лідируючих підприємств даної галузі, не самий високий показник потужності та вантажообігу підприємства, наявність меншої кількості транспорту та обладнання ніж у великогабаритних

комплексів, розвиток підприємства галузі може призвести до глобальних вкладень (витрат), недосконалість податкової та законодавчої бази.

До можливостей належать потенціал виходу на зовнішні ринки, державна підтримка на внутрішньому ринку, та утримання частки ринку. До загроз відносяться посилення позицій конкурентів на внутрішньому ринку, нестабільна ситуація в країні, поява нових конкурентів.

Для оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» побудували багатокутник конкурентоспроможності. Виявили найголовніші показники продукції за економічними параметрами, а саме: рентабельність товару, ціна, збут продукції, продуктивність праці, обсяг продажу.

Рівень конкурентоспроможності ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» за економічними показниками:

1. Рентабельність товару – дуже низький;
2. Ціна – дуже низький;
3. Продуктивність праці – дуже високий;
4. Збут – дуже високий;
5. Обсяг продажу – дуже високий.

Оцінка конкурентоспроможності продукції Чорноморського паливного терміналу та його конкурентів показує їх місце на ринку даної галузі. $K_{\text{пр}}$ Чорноморського паливного терміналу складає 110,3 площі багатокутника, $K_{\text{пр}}$ Херсонського НТП – 111,7 та $K_{\text{пр}}$ Стівідорінг і К – 76,56. Тобто відповідно продукція-середняк, продукція-лідер та продукція-аутсайдер.

За даними рівня конкурентоспроможності продукції підприємства ми бачимо ті аспекти, які необхідно виправити для покращення.

Це можна досягнути за допомогою заходів, які у собі мають включати цілий список завдань.

Тому для покращення конкурентоспроможності продукції ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» надали загальну характеристику для проведення заходів, а саме: збільшення глибоководності дна причалу та

покращення продуктивності праці за рахунок заміни основних засобів та підвищення кваліфікації персоналу.

Впровадження заходів призведуть до капіталовкладень для першого заходу у розмірі 420100 тис. грн та для другого заходу – 61094 тис. грн. За поточними розрахунками дохід за перший рік складе відповідно 980 910 тис. грн. та 436 590 тис. грн. Це говорить про ефективність заходів та необхідність у їх використанні.

Впровадження заходів призведе до підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства за першим заходом з 110,7 до 121,7 та за другим заходом – до 156. Це говорить про те, що продукція Чорноморського паливного терміналу стане лідером на ринку серед вказаних конкурентів (Херсонський НТП та Стівідорінг і К).

Результати проведення даних заходів фактично показують підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства порівняно з підприємствами-конкурентами за період одного року.

Не зважаючи на проблеми, які необхідно усунути, все одно ПрАТ «Чорноморський паливний термінал» займає одне з провідних місць серед українських припортових підприємств нафтоперевалки. Якість наданих послуг судновласникам та вантажовласникам знаходиться на високому рівні.

Чорноморський паливний термінал володіє обладнанням, яке скорочує термін обслуговування судна та забезпечує високу ефективність надання послуг, має потенціал у покращенні іміджу та подальшому розвитку своєї діяльності.

Список використаних джерел:

1. Чорноморський морський порт. *SifService*: веб-сайт. URL : <http://www.sifservice.com/index.php/informatsiya/porty-ukrainy/morskie-porty/item/23-ilichevsk-morskoy-port> ;
2. Конкурентоспроможність продукції підприємства. *Навчальні матеріали онлайн*: веб-сайт URL : https://pidruchniki.com/82237/ekonomika/konkurentospromozhnist_produktsiyi_pidpriyemstva ;
3. Пастущин В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства: веб-сайт. URL : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/25996/1/.pdf> ;
4. Степанкова А. А. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. *Ефективна економіка*. 2012. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=954> ;
5. Конкурентоспроможність продукції. *Буковинська бібліотека*. URL: <https://buklib.net/books/23928/> ;
6. Блонська В. І., Депа Н. П. «Порівняльна характеристика методів оцінки конкурентоспроможності продукції» . *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.15. С. 115-120.
7. Головка-Марченко І. С. Сучасні підходи до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства». *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 43. С. 7.
8. Єлець О. П., Богдан Є. В. Сутність конкуренції та конкурентоспроможності підприємства. *Буковинська бібліотека*. URL: <https://buklib.net/books/23928/> ;
9. Келічавий А. В. Еволюція конкуренції : від зародження поняття до сучасних особливостей. *Соціально економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. № 5 (115). С. 58-63.
10. Клименко С. М. Управління конкурентоспроможністю

- підприємства. 2006. К.: КНЕУ. С. 527;
11. Климчук А. О. Сучасна парадигма забезпечення конкурентних переваг підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. №1. С. 221-225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_1_42
 12. Лопатников Л. И. Экономико-математический словарь. *Словарь современной экономической науки*: изд. 5 доп. И пер. / Л. И. Лопатников : Дело, 2003. М. 520 с.;
 13. Юдін М. «Порівняльна характеристика методів оцінки конкурентоспроможності продукції» *Економіст*. 2010. №6 .С.40. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekonomist/2010_6/40_42.pdf;
 14. Николук О. М. Етимологія та сутність поняття «Конкурентоспроможність підприємства». *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економіка*. 2011. №1(55). С.246.;
 15. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях. Методы таксономии и факторного анализа. – М. Статистика, 1980. 151 с.;
 16. Продіус Ю. І. Формування системи забезпечення конкурентоспроможності промисловості: монографія. Астропринт, 1999. 72 с.;
 17. Синикова Л. В. Статистические методы оценки эффективности производственно-хозяйственной деятельности строительных организаций: диссер. Кандидата экон. Наук : 08.00.11 / Ростов-на-Дону. 1984. 194 с. ;
 18. Сіваченко І. Ю. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації) : навч. Посіб. К. ЦУЛ. 2003. 186 с.;
 19. Янковий О. Г. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств: монографія. Одеса: Атлант, 2017. 514 с. ;
 20. Теорія конкурентних переваг М. Портера. *Зовнішньоекономічна*

діяльність підприємства. URL:
http://pidruchniki.com/12461220/economika/teoria_konkurentnih_perevag_p_ortera_porters_competitive_advantage_theory ;

21. Трещов М. М. Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції. *Економічний простір*. 2010. №23/1. С.118-126. URL:
http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_23/1/treshov.pdf
22. Баланс підприємства та аналіз його складових частин. *Навчальні матеріали онлайн*. URL :
https://pidruchniki.com/17660603/finansi/balans_pidpriyemstva_analiz_yogo_skladovih_chastin ;
23. Ковалев А. М., Приветов В. П. Анализ финансового состояния предприятия. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. 489 с.;
24. Семенов Г., Єропутова О. Оцінка та аналіз стану акціонерного товариства. URL: :
<http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/93134/35-Semenov.pdf?sequence=1> ;
25. Управління оцінкою конкурентоспроможності послуг як складова економічної безпеки підприємства. URL:
file:///C:/Users/User/Downloads/Nzlubp_2011_6_11.pdf;
26. Методи оцінки конкурентоспроможності транспортної послуги. *Ефективна економіка*. URL:
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1133> ;
27. Бачевський Б., Заблудська І., Решетняк О. Потенціал і розвиток підприємства: навч. Посібник. К.: ЦУЛ, 2009. 400 с.;
28. Гриньов А. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління: монографія. А. Гриньов. Х.: ІНЖЕК, 2003. 308 с. ;
29. Закревська Л. Оцінка конкурентоспроможності підприємств кондитерської промисловості . *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2004. Вип. 195. Т. 2. С. 503–514. ;

30. Янковий О. Г. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія. О.: Атлант, 2013. 470 с.;
31. Оцінка конкурентоспроможності продукції як послуги підприємства. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/Nzlubp_2011_6_11%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Nzlubp_2011_6_11%20(1).pdf)
32. Швед Т. В., Біла І. С. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. *Економіка та суспільство*. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/70.pdf ;
33. Багатокутник конкурентоспроможності: наочний спосіб побачити власні конкурентні переваги та недоліки. URL: <https://bakertilly.ua/news/id47880>;
34. Зерно, руда и нефть: украинские порты показывают рост по перевалке грузов. *ИЗБИРКОМ*. URL: <https://izbirkom.org.ua/news/ekonomika-9/2019/zerno-ruda-i-neft-ukrainskie-porty-pokazyvayut-rost-perevalki-gruzov/>;
35. Определение конкурентоспособности предприятия. *Научный журнал. Фундаментальные исследования*. URL: <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=38221> ;
36. Максимов И. Оценка конкурентоспособности промышленного предприятия. *Маркетинг*. 1996. № 3. С. 33–39. ;
37. Галелюк М. М. Система управління конкурентоспроможністю машинобудування підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2008. № 2 . С. 20-21.;
38. Сервис для выявления и устранения рисков , возникающих при выборе и сотрудничестве с компанией. *NOMIS твой бизнес-ассистент*. URL: <https://nomis.com.ua/ru/31154105-tovarystvo-z-obmezhenoiiu-vidpovidalnistiu-terminal-stividorinh-i-k#finance> ;
39. Бочко В. О. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Розвиток* 2019. URL: <https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis02-06.html>;
40. Шумпетер Й. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. *Теорія економічного розвитку*. К.: Основи, 1995.

С. 258.

41. ЧМТП. История порта. ГП «Морской торговый порт Черноморск». URL: <https://seaport.com.ua/history.html>.
42. Мойсеєнко І. Є. Фінансове планування на підприємстві. *Фінанси України*. №9.2000р.с.32;
43. Ткаченко Т. І., Гаврилюк С. П. Проблеми розвитку конкуренції на туристичному ринку України: теоретичні та практичні аспекти. Зб. наук. праць. К. 2001. С. 4-15;
44. Ліфиць І. М. Конкурентоспроможність товарів і послуг:-2-е вид., Перераб. і доп. М.: Вища освіта; *Юрайт-Издат*. 2010. 460 с.
45. Господарське право України: М. К. Галянтич, С. М. Грудницька, О. М. Міхатуліна та ін. К.: МАУП, 2005.с. 417-419;
46. Закон України Про захист прав споживачів від 12.05.1991 № 1023-XII;
47. Рекламний менеджмент Лук'янець Т.І. 2-ге вид., доп. К.: КНЕУ, 2003.440 с.
48. Заріцька Н. М. Оцінка конкурентоспроможності продукції підприємства. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4647>;
49. Конкурентна перевага продукції підприємства. *Library*. URL: <https://library.if.ua/book/14/1234.html>;
50. Лекція 4. Конкурентна перевага. *Культура і креативність*. URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/publishing/strategic-planning-course/competitive-advantage>.